Ion XENOFONTOV
COMPLEXUL MONAHAL JAPCA: ISTORIE ȘI SPIRITUALITATE
Iași: LUMEN, 2015. 488 p.

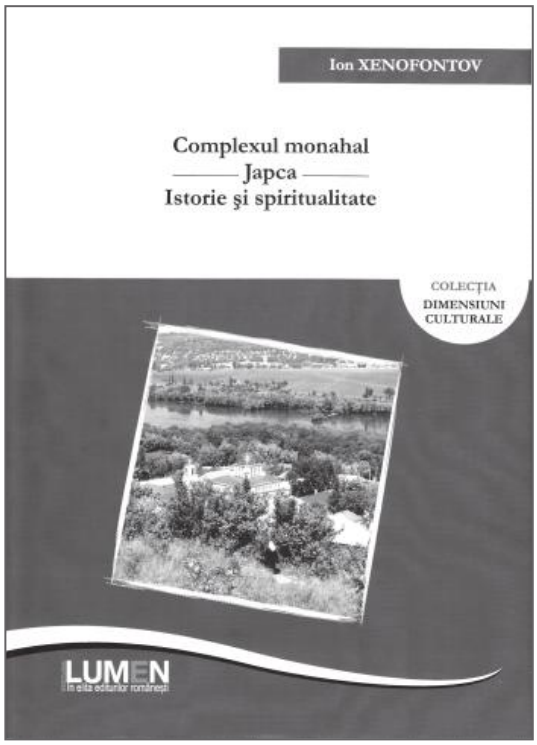

Remarc cu deosebit interes apariția volumului cu titlul: *„Complexul monahal Japca: istorie și spiritualitate"*, semnat de cunoscutul cercetător științific Ion Xenofontov. Această lucrare face parte din colecția „Dimensiuni Culturale", îngrijită de editura Lumen din Iași, România. Lucrarea a fost recomandată spre publicare de Consiliul științific al Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan" (Institut). Cercetarea realizată de autor are un caracter monografic. Structura tematică, sursele, articulația istoriografică fixează subiectul în cele mai subtile detalii. Judecând în baza acestor puncte-cheie putem concluziona că lucrarea întregește seria de monografii dedicată mănăstirilor din Republica Moldova.

Caracterul fundamental al studiului dat este semnalat și de către prof. univ., dr. Doru Radosav din cadrul Facultății de Istorie și Filozofie, Universitatea „Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca, care, în prefața cărții, analizând structura și calitatea lucrării, conchide: „Ceea ce se remarcă de la prima lectură a cărții este temeinicia și rigoarea proiectului istoriografic asumat pe cât de ambițios, pe atât de laborios împlinit" (p. 19).

Constat cu bucurie că, în ultimii ani, sunt publicate tot mai multe monografii științifice valoroase referitoare la istoria mănăstirilor din spațiul pruto-nistrean. Deși în literatura de specialitate s-au făcut unele referințe tangențiale privitoare la mănăstirea Japca, autorul lucrării consideră că o cercetare științifică fundamentală, cu prezentarea evoluției istorice a mănăstirii, de la înființare până în prezent, nu a fost realizată. Ceea ce a propus autorul, în acest volum, este efectuarea unei investigații științifice aplicative interdisciplinare, prin apelarea la istorie, teologie, antropologie, psihologie, filosofie, geopolitică, geografie etc. Studiul științific se bazează pe documente istorice și materiale ilustrative ce reflectă diverse domenii ale așezământului monahal.

Lucrarea prezintă contextul istoric și actual, cadrul spațial, arhitectural, terminologic și științific al mănăstirii Japca, singurul complex monastic din spațiul pruto-nistrean care funcționează neîntrerupt de la înființare. Pe paginile lucrării sunt ilustrate portretele diriguitorilor comunității monahale, ctitorilor, binefăcătorilor și credincioșilor sfântului așezământ. Autorul lucrării a reușit, în urma unui efort și a unei munci riguroase, să abordeze cu succes un subiect de cercetare ce înseamnă cunoașterea cadrului monahal, a

istoriei instituționale a monahismului, cu rigorile formatului monografic: contextul spațio-temporal, particularitățile instituției monahale, ctitori și binefăcători, obștea monahală, domeniul economic al mănăstirii, tipologia monahală, activități sociale, instructive și educative, obiective filantropice, practicile pietății monahale și ale pietății colective laice, arhitectura monastică, arhiva, biblioteca, necropola etc.

Din perspectivă istoriografică cercetarea de față a reușit să asocieze istoria propriu-zisă a așezământului monastic „istoriei mari" a teritoriului Basarabiei, în care istoria politică, culturală, religioasă a acestui ținut se recunoaște la nivelul istoriei mănăstirii Japca.

Pentru elaborarea studiului dat, autorul a folosit o bibliografie bogată, compusă din documente de arhivă, documente editate, necrologuri, memorii, periodice, monografii, articole și studii etc. Lucrarea conține peste 110 de materiale ilustrative, între care: fotografii, hărți, planuri etc., relevante pentru complexul monastic. Anexele sunt compuse din 174 de documente și 4 tabele inedite.

Cartea este destinată cercetătorilor științifici, pedagogilor, teologilor, tuturor cititorilor interesați de istoria vieții spirituale a Moldovei. Lucrarea constituie și un suport științific pentru sporirea vizibilității și cunoașterii aspectelor istorice și actuale ale mănăstirii Japca. Autorul consideră că acest volum este un argument în plus despre necesitatea includerii obiectivului religios în topul celor mai frumoase spații istorice, spirituale și naturale din Republica Moldova. Complexul monahal este apreciat de autor ca un valoros monument de istorie și de artă. Bisericile mănăstirii Japca reprezintă veritabile monumente de arhitectură ecleziastică.

Remarcând dragostea autorului față de subiectul cercetat și munca depusă la apariția volumului, înalt apreciat atât de fețele bisericești, cât și de cercetătorii consacrați, doresc să aduc sincere felicitări lui Ion Xenofontov pentru realizarea studiului prezent și pentru contribuția la cercetarea academică a patrimoniului bisericesc din Republica Moldova. Sper și în continuare să fim martori la apariția altor lucrări, semnate de același autor, dedicate patrimoniului național și promovării valorilor tradiționale.

Romeo CEMÎRTAN,
dr. în teologie ortodoxă, cercetător științific superior,
Secția Etnografie, MNEIN